

Т. О. ЄМЕЛЬЯНОВА*

**ПРАКТИЧНИЙ СЕМІНАР ПРАЦІВНИКІВ
ЦЕНТРАЛЬНОГО ДЕРЖАВНОГО КІНОФОТОФОНОАРХІВУ
УКРАЇНИ ІМ. Г. С. ПШЕНИЧНОГО У М. ЧЕРНІГОВІ**

Вже стало доброю традицією щороку в дні відзначення чергової річниці створення Центрального державного кінофотофоноархіву України імені Г. С. Пшеничного проводити виїзні практичні семінари з метою обміну досвідом між установами, які працюють на ниві збереження культурної спадщини. Минулого року такий захід відбувся в м. Канів, у Шевченківському національному заповіднику. Цьогорічний семінар на тему “Робота з аудіовізуальними документами в державних архівах” проводився 21 червня в Чернігові на базі Державного архіву Чернігівської області за участю представників обох архівних установ.

До учасників семінару з привітальним словом звернулися директор Державного архіву Чернігівської області Р. Б. Воробей та директор Центрального державного кінофотофоноархіву України імені Г. С. Пшеничного Н. О. Топішко.

Під час урочистого відкриття заходу відбулася офіційна передача Центральним державним кінофотофоноархівом України імені Г. С. Пшеничного Державному архіву Чернігівської області двох цифрових копій кінодокументів. Перша з них – це копія кінофільму “Зачарована Десна”, створеного в 1964 році режисером Юлією Солнцевою за однойменною кіноповістю О. П. Довженка. Друга – добірка кіносюжетів за 1943–1944 рр., в яких відображено окремі події звільнення м. Чернігова від нацистів, показано зруйновані Катерининську церкву, Спасо-Преображенський собор, будинок історичного музею, зафіксовано перепоховання праху командира партизанського з’єднання, Героя Радянського Союзу М. М. Попудренка у сквері в центрі міста.

Як відзначила в інтерв’ю одному з місцевих телеканалів директор Державного архіву Чернігівської області Р. Б. Воробей, передбачається активне використання копії кінофільму “Зачарована Десна” в заходах із відзначення 120-ї річниці від дня народження О. П. Довженка.

Р. Б. Воробей ознайомила учасників семінару з історією Державного архіву Чернігівської області, його структурою, основними напрямками діяльності, складом і змістом архівних документів. Було представлено експозицію перлин із зібрання архіву, які пройшли випробування часом, мають не лише матеріальну, але й історико-культурну та духо-

---

* Ємельянова Тетяна Олександрівна – кандидат історичних наук, заступник директора ЦДКФФА України імені Г. С. Пшеничного.

Офіційна передача Центральним державним кінофотофоноархівом України імені Г. С. Пшеничного Державному архіву Чернігівської області цифрової копії кінофільму “Зачарована Десна”.

вну цінність. Серед них – рукописні книги та стародруки, царські грамоти кінця XVII – середини XIX ст., універсали гетьманів Малоросії, унікальні документи з автографами П. Рум’янцева, М. Глінки, Т. Шевченка, Л. Глібова, М. Заньковецької та ін.

Крім документів із паперовою основою, архів зберігає аудіовізуальні документи, в яких специфічними засобами кіно, фотографії та звуку відтворено економічне, культурне, релігійне життя та побут населення Чернігівщини переважно XX ст. Серед них найбільшим за обсягом (близько 16 тис. одиниць обліку) є комплекс фотодокументів, із яких 95 фотодокументів віднесено до унікальних документальних пам’яток.

Для дослідників історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. документальним свідченням стануть фотографії, які відображають діяльність партизанських з’єднань та загонів, підпільних організацій, фотопортрети учасників війни – кавалерів орденів та медалей, Героїв Радянського Союзу. Світлини зафіксували збитки, завдані нацистами народному господарству та населенню області.

Великий інтерес викликають фотодокументи із зображенням пам’яток історії та архітектури м. Чернігова – будинку полкової канцелярії, Катерининської, П’ятницької, Введенської, Іллінської церков, Спаського, Троїцького соборів; пам’ятників Л. Глібову, М. Коцюбинському, О. Пушкіну, М. Фрунзе, Т. Шевченку, іншим громадсько-політичним і культурним діячам; вражають види дореволюційного Чернігова та Нов-

В одному зі сховищ Державного архіву Чернігівської області.

города-Сіверського, новобудов, мікрорайонів, вулиць та площ, природи Чернігівщини.

Серед кінодокументів слід відзначити фільми про раціоналізаторів Чернігівщини (1973) та про демонстрації представників трудових колективів м. Чернігова, присвячені святкуванню 40-річчя Жовтневої революції (1975), 1 Травня (1958).

Невід’ємною складовою джерельної бази архіву є фонодокументи. Так, розвиток культури на Чернігівщині відтворюють звукозаписи виступів самодіяльного народного хору Чернігівського камвольно-суконного комбінату, заслуженого самодіяльного народного хору “Десна” Чернігівської фабрики первинної обробки вовни ім. Г. І. Петровського; вокального ансамблю клубу залізничників станції Щорс, народних весільних та обрядових пісень у виконанні жителів с. Блистова Менського району, зустрічей в музеї О. Довженка в смт Сосниця з народним артистом СРСР І. Козловським тощо.

Особлива увага в програмі навчання була спрямована на питання забезпечення збереженості документів, у т. ч. аудіовізуальних. Начальник відділу забезпечення збереженості документів архіву О. В. Носенко розповіла про комплекс робіт, що проводиться архівом у цьому напрямі. З огляду на це актуальним був обмін інформацією щодо оцифрування документів та зберігання їх цифрових копій.

Семинар відбувся в атмосфері взаємної зацікавленості і доброзичливості.

По його завершенню учасники заходу відвідали Національний архітектурно-історичний заповідник “Чернігів стародавній” – Спаський собор (поч. XI ст.), Борисоглібський собор (XII ст.), Антонієві печери (XI ст.), оглянули унікальну колекцію іконопису (XVII–XIX ст.), виставку творів одного з найвідоміших скульпторів України О. Пінчука і насамкінець побували в Єлецькому та Троїцькому монастирях.

Підбиваючи підсумки плідної співпраці, необхідно зазначити, що виїзні семінари є нестандартною, але ефективною формою проведення навчань з підвищення кваліфікації працівників архівних та інших установ, які забезпечують збереженість культурної спадщини України. Вони сприяють формуванню сучасних підходів до професійної діяльності та зростанню компетентності й професіоналізму.